

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Vår ref.: JS

Deres ref.: Høring 15/2941

Oslo 29. september 2015

ENDRINGER I BYGGESAKSFORSKRIFTEN (SAK) VEDRØRENDE KRAV TIL SENTRAL GODKJENNING – HØRINGSSVAR BYGGENÆRINGENS LANDSFORENING

Vi viser til høringsbrev og høringsnotat av 1. juli 2015.

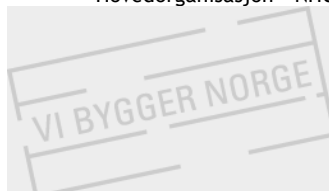
Bygge- og anleggsnæringens ekspertutvalg la i august 2014 frem rapporten "Enkelt å være seriøs", med en rekke forslag for å fremme kvalitet og seriøsitet i næringen. Regjeringen fremmet våren 2015 lovproposisjon til Stortinget som Stortinget behandlet juni 2015. Kommunal- og forvaltningskomitéen hadde enkelte endringsforslag som ble vedtatt av Stortinget. Dette betyr at det nå også er hjemmel for innføring av Modul 2. Stortinget ba også regjeringen sørge for at et kvalifikasjonsregister "kommer på plass så snart som mulig" (sitat). Komiteen "understreker også behovet for utvikling av et samordnet førstelinjetilsyn", "og at arbeidet med å vurdere et utvidet ID-kort på bygge- og anleggsplasser gis prioritet". Stortinget vedtok komitéinnstillingen enstemmig. I tillegg ba komitéens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, om at regjeringen vurderte innføring av registreringsordning i løpet av 2016.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har raskt kommet med høringsforslag om endringer i byggesaksforskriften som gjelder innføring av enkelte seriøsitetskrav i sentral godkjenning. Disse gjelder i denne omgang bare Modul 1.

Det foreliggende høringsutkast er et viktig skritt i riktig retning. BNL støtter forslagene til de seriøsitetskrav det legges opp til, som må oppfylles for at foretak i bygge- og anleggsnæringen skal kunne få sentral godkjenning. Dette gjelder at foretak ikke skal ha forfalt og ubetalt skatt, forskuddstrekk, arbeidsgiveravgift eller merverdiavgift.

Fra 1. januar 2016 vil foretakene i næringen måtte erklære seg kompetente, på grunn av at lokal godkjenning bortfaller. Av den grunn er det av avgjørende betydning at også de andre

BNL er tilsluttet Næringslivets
Hovedorganisasjon - NHO

Byggenæringens Landsforening
Middelthuns gate 27
Postboks 7187 Majorstuen, 0307 Oslo
Telefon 23 08 75 00/ Telefaks 23 08 75 01
Organisasjonsnummer 983 060 463
Bankgiro 6003.06.74742
E-post firmapost@bnl.no / www.bnl.no

seriøsitetskravene til sentral godkjenning kommer på plass så raskt som mulig. For å opprettholde byggkvaliteten i overgangen frem til alle tiltak er på plass, må tilsyn styrkes og effektiviseres.

BNL mener at krav til HMS-kort skal være en forutsetning for å bli sentralt godkjent. Arbeidstaker må være registrert i Aa-registeret før HMS-kort kan utstedes. Videre mener BNL at HMS-kort skal følge person. Når et nasjonalt kvalifikasjonsregister er etablert, skal informasjonen legges i HMS-kortet. Selv om det tar tid før HMS-kortene blir utvidet på denne måten ser BNL det likevel som tvingende nødvendig at alle arbeidstakere på en bygge- eller anleggsplass er utstyrt med HMS-kort.

For at arbeidet for en seriøs bygge- og anleggsnæring skal få ønsket effekt, mener BNL at:

- HMS-kort knyttes til person og som forutsetning at alle ansatte har HMS kort for å få/ha sentral godkjenning
- HMS-kort i foretaket er i samsvar med personene som er registret i personregistrering i Aa-registeret og implementeres i løpet av 2016.
- Sentral godkjenning stiller krav om at samtlige ansatte i bedrifter som søker sentral godkjenning skal ha HMS kort. HMS-kort må følge person.
- Modul 2, med de samme seriøsitetskrav som Modul 1, utredes og implementeres senest 1. januar 2017.
- Nasjonalt kvalifikasjonsregister utredes og implementeres senest 1. januar 2017.
- Registrering av bygge- og anleggsarbeid på eiendom må utredes og implementeres senest 1. januar 2017.

Del I Høring

1. Seriøsitetskravene som er med i høringen

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har sendt endringer i byggesaksforskriften på høring og har startet arbeidet med oppfølging av forslagene i rapporten "Enkelt å være seriøs", som ble utarbeidet av et ekspertutvalg som representerte en samlet bygge- og anleggsnæring. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) fremmet lovforslag i Prop. 131 L (2014-2015), der man foreslo å legge utvidelsen av godkjenningsordningen inn i plan- og bygningsloven. Lovforslaget gikk ut på å innføre seriøsitetskrav til foretak som skal påta seg ansvarsrett, uten at departementet tok stilling til Modul 2 (foretak som ikke skal påta seg ansvarsrett) på dette tidspunkt. Lovforslaget tok i denne omgang heller ikke stilling til de andre forslagene fra rapporten. Det foreliggende høringsforslag gjelder forskriftsbestemmelser for Modul 1, og omhandler seriøsitetskrav til denne modulen. Kravene er at foretak ikke skal ha forfalt og ubetalt skatt, forskuddstrekk, arbeidsgiveravgift eller merverdiavgift. Det er lagt til grunn at opplysningene skal innhentes elektronisk fra relevant myndighet uten å pålegge foretakene en utvidet informasjonsplikt. Manglende oppfyllelse av vilkårene medfører at den sentrale godkjenningen bortfaller automatisk, etter et varsel. I tillegg kan godkjenningen (på frivillig basis) omfatte opplysninger om at foretaket er godkjent lærebedrift i hht. opplæringslova kap. 4, og at det er tegnet yrkesskadeforsikring og ansvarsforsikring.

Høringsnotatets forslag

KMD/DiBK drøfter i forskriftsforslaget hvilke krav som skal inngå i sentral godkjenning. Det heter innledningsvis:

I tråd med lovproposisjonen drøfter forskriftsforslaget mulige tilleggsvilkår for sentral godkjenning. Tilleggsvilkårene tar utgangspunkt i grunnleggende samfunnskrav til virksomheten, som betaling av skatt og merverdiavgift, registrering i arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret, obligatoriske forsikringer, og lønns- og arbeidsvilkår. Departementet har også vurdert om konkurs og konkursskarantene skal tillegges betydning, samt om det sentrale godkjenningsregisteret skal synliggjøre forsikringsforhold og at foretaket er godkjent som opplæringsbedrift.

Skatte- og avgiftsforhold foreslås av departementet som vilkår for godkjenning, dvs. at foretaket ikke skal ha forfalt ubetalt skatt (altså ikke dokumentasjon av betalt skatt). Vilkåret forutsetter samtykke fra foretaket, og vil omfatte opplysninger som fremgår av skatteetatens SKAV-skjema og Registerinfo. Fullmakten vil ha en varighet på 3 år, det samme som godkjenningsperioden for sentral godkjenning. Det foreslås videre et nytt tilleggsvilkår om registrering i merverdiavgiftsregisteret, innlevering av omsetningsoppgave, samt at foretaket ikke har forfalt og ubetalt merverdiavgift. Også forskuddstrekk av skatt for ansatte foreslås å inngå som vilkår, slik at foretaket ikke skal ha forfalt og ubetalt forskuddstrekk. Dette gjelder ikke enkeltpersonforetak uten ansatte. Tilsvarende foreslås som vilkår at foretaket ikke skal ha forfalt og ubetalt arbeidsgiveravgift. Dette vil også fremgå av SKAV-skjemaet.

BNL støtter dette forslaget, men vil be om at det gis mulighet for at informasjon i a-meldingen også kan sjekkes mht. skatt for ansatte og arbeidsgiveravgift, lønn og ytelser, og arbeidsforhold.

Opplysning om at foretaket er godkjent opplæringsbedrift foreslås *ikke* som vilkår for sentral godkjenning, men vil være en tilleggsopplysning (ev. egen godkjenningsmodul) som vil være relevant for foretakets faglige og kvalitetsmessige gjennomføringsevne.

BNL har forståelse for departementets vurderinger, men vil sterkt fremheve behovet for en klar synliggjøring, gjerne gjennom en egen modul, eller påbygging til de andre modulene. BNL vil også vise til endringer i lov og forskrift om offentlige anskaffelser og lærlingeklausulen som skal gjelde i alle relevante offentlige oppdrag. For bygge- og anleggsnæringen betyr dette at det skal være lærlinger i alle offentlige prosjekter, dersom ikke unntaksbestemmelsen er anvendt. Dette forsterker behovet for en egen modul.

BNL ber om at slik påbygging blir utredet så snart som mulig.

Forsikringer foreslås *ikke* som vilkår for sentral godkjenning, men det foreslås at det skal fremgå av godkjenningsregisteret om foretaket har forsikringer. Det vises her til tjenesteloven § 20 første ledd bokstav i). Yrkesskadeforsikring er en lovpålagt personforsikring for alle foretak. Ansvarsforsikring er derimot ikke obligatorisk for alle foretak, i henhold til høringsutkastet. Ansvarsforsikring er en frivillig forsikringsordning, og derfor ikke egnet som vilkår for sentral godkjenning. Departementet mener imidlertid at det skal fremgå av godkjenningsregisteret hvilke forsikringer foretaket har.

BNL mener at forsikringer må være et vilkår for godkjenning. Både yrkesskedeforsikring og ansvarsforsikring er grunnleggende krav til ivaretagelse av foretakenes plikter, og BNL ser ingen grunn til at krav om forsikring ikke skal kunne være godkjenningskrav. BNL ber om at krav til forsikringer blir innført.

2. Andre seriøsitetsskrav enn de som omfattes av høringen

BNL mener at de andre seriøsitetsskravene fra "Enkelt å være seriøs", særlig de som gjelder lønns- og arbeidsvilkår, HMS-kort med kvalifikasjoner, HMS-erklæring, og registrering i Arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret, må bli lagt inn som krav for sentral godkjenning. BNL vil særlig fremheve arbeids- og lønnsvilkår som et grunnleggende krav for ethvert seriøst foretak.

Registrering i arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret foreslås *ikke* som vilkår for sentral godkjenning, og det fremheves at slik registrering ikke har særskilt betydning som seriøs indikator for sentral godkjenning. Det foreslås imidlertid at den sentrale godkjenningen i sitt register viser antallet ansatte innmeldt i Aa-registeret, noe som også fremgår av SKAV-skjemaet, på grunnlag av A-meldingen. Denne opplysningen vil kunne si noe om foretakets gjennomføringsevne. Enkeltpersonforetak uten ansatte registreres ikke i Aa-registeret.

I tillegg fremhever BNL behovet for at HMS-kort gjøres til krav for å få sentral godkjenning på grunnlag av registrering i Aa-registeret. Videre mener BNL at HMS-kort skal følge person, dvs. ett kort pr. person, hvor hovedarbeidsgiver er påført. BNL ser det som tvingende nødvendig at alle arbeidstakere på en bygge- eller anleggsplass er utstyrt med HMS-kort.

BNL vil fremheve at registrering i Aa-registeret er en grunnleggende informasjon. Særlig vil dette gjelde ved tilsyn av arbeidstakeres HMS-kort på bygge- og anleggsplass og vil kunne føre opplysninger tilbake om ansettelsesforhold, og dermed være et viktig bindeledd mellom de forskjellige tiltakene.

BNL ber om at registrering i arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret innføres så raskt som mulig.

BNL ber om at HMS-kort for alle ansatte gjøres til krav og forutsetning for å få sentral godkjenning.

Arbeids- og lønnsvilkår foreslås *ikke* som vilkår for sentral godkjenning, først og fremst fordi det ikke finnes noen oppdatert oversikt over foretak som fyller kravene i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven, og at opplysninger derfor ikke vil være konkrete og etterprøvbare. Avvik vil heller ikke nødvendigvis være et bevis for manglende seriøsitet, og en vurdering av avvikene vil måtte kreve saksbehandling og skjønnsutøvelse av den sentrale godkjenningen. Departementet holder imidlertid muligheten åpen for at det på sikt kan utvikles et system for utveksling av opplysninger med annen myndighet som gir et godt bilde av seriøsiteten i foretaket.

Om avgivelse av HMS-erklæring skal være et vilkår for godkjenning, har departementet foreløpig ikke tatt stilling til, men ber om høringsinstansenes syn. Dette har bl. a. sammenheng med at krav om HMS-erklæring etter anskaffelsesforskriften vurderes endret med hensyn til beløpsgrense, noe som vil innebære at færre foretak omfattes av kravet. BNL har tidligere gått mot forslaget om hevet

beløpsgrense for HMS-erklæring i sitt høringssvar til Nærings- og fiskeridepartementet om høring av endring i regelverket for offentlige anskaffelser.

BNL mener at arbeidsmiljøforhold må tas med som krav for sentral godkjenning. Arbeidsmiljøkrav er viktige virkemidler for å opprettholde en seriøs næring, og dermed for å sikre like konkurransevilkår for de foretakene som ønsker å være seriøse og kvalitativt gode. BNL vil også påpeke den nære sammenhengen det er mellom plan- og bygningsloven og arbeidsmiljøloven når det gjelder krav til arbeidet som skal utføres. Synliggjøring av at foretakene følger kravene til allmenngjøring og forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter, er grunnleggende for å sikre at foretakene driver seriøs virksomhet, bruker kvalifisert arbeidskraft, og har ryddige arbeidsvilkår ellers. At det i dag ikke finnes tilstrekkelige oversikter, endrer ikke dette. Det må være mulig å starte med å kreve egenerklæringer, utvide oversikten over foretakene gradvis, og intensivere tilsynet på dette området for å kunne følge opp overfor foretak som ikke oppfyller plikten. Av samme grunn støtter vi også forslaget om at foretakene må levere HMS-erklæring.

BNL ber om at krav til lønns- og arbeidsvilkår, samt HMS-erklæring, innføres så raskt som mulig.

Konkurs foreslås ikke som grunnlag for å nekte godkjenning. Departementet anser dagens vilkår i byggesaksforskriften § 9-2 som tilstrekkelig som seriøsitetvilkår for å fange opp konkurs. Heller ikke konkursskarantene omfattes av forslaget om seriøsitetvilkår, bl.a. fordi konkursskarantene er rettet mot personer, og man ønsker ikke å dreie sentral godkjenning i retning av en persongodkjenning.

BNL er enig i at det er vanskelig å legge inn konkurs eller konkursskarantene som et grunnlag for å nekte godkjenning, men ønsker likevel at det skal fremgå av godkjenningsregisteret om foretaket har vært innblandet i ulovlige forhold i forbindelse med konkurs, eller om noen i foretakets ledelse har karantene på bakgrunn av et ulovlig forhold.

BNL ber om at dette blir utredet så snart som mulig.

Departementet har ikke tatt stilling til forslaget om at påseplikten er å anse oppfylt når foretaket er sentralt godkjent, og det kun bruker sentralt godkjente foretak i kontraktkjeden.

I Prop. 131 L (2014-2015) side 21 skriver departementet:

Departementet legger til grunn at opplysningene må være konkrete, etterprøvbare, knyttet til foretakenes egen drift og så langt som mulig oppdaterte. Tilsvarende arbeidsforhold som for eksempel en underleverandør er ansvarlig for, bør ikke kunne trekkes inn. Godkjenningen bør ikke vurderes ut fra underleverandørens brudd på annet regelverk, med mindre det kan påvises at foretaket ikke har fulgt opp et styringssystem som skal fange opp regelbrudd hos underleverandører.

Utgangspunktet for BNLs arbeid med å sikre seriøsitet og kvalitet i bygge- og anleggsnæringen, er at innføringen av seriøsitetkrav, ny sentral godkjenning og de andre foreslåtte tiltakene, også må innebære fordeler for bedriftene. Å sikre like konkurransevilkår kan naturligvis betraktes som en fordel i seg selv, men vil ha begrenset betydning dersom foretakene ikke finner tilstrekkelige incitamentene for å ville søke sentral godkjenning.

I dag er det en betydelig ulempe knyttet til at et foretak som benytter underleverandører, er ansvarlig for å påse at underleverandøren benytter allmenngjorte tariffavtaler eller følger forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. På denne bakgrunn mener BNL at lønns- og arbeidsvilkår må inngå som krav for sentral godkjenning, og at godkjenningen deretter må kunne føre til at påseplikten anses oppfylt. Selv om det i begynnelsen kan være usikkerhet knyttet til egenerklæringer og at det tar en tid før automatisk innhenting av opplysninger er fullt utviklet, er det viktig at foretakene så raskt som mulig får et incitament til å søke ny sentral godkjenning. Tilsynsfunksjonen vil være viktig i denne sammenheng, og BNL forventer at departementene sammen utvikler system for informasjonsutveksling og tilsyn som gjør at ulempene blir små. Det må i tillegg benyttes positive virkemidler i seriøsitetsarbeidet. Her er også mulighet for påbygging med byggrevisjon og dermed enklere uavhengig kontroll viktig.

BNL ber om at krav til lønns- og arbeidsvilkår blir innført, og at dette får virkning for "påseplikten". BNL vil på samme måte fremheve behovet for en påbygging for byggrevisjon, som kan gjelde alle moduler, og som vil kunne tilfredsstille kravet til uavhengig kontroll.

Del II "Enkelt å være seriøs" – de andre forslagene

Utvidet HMS-kort (ID-kort)

Det høringsforslaget som foreligger fra Arbeids- og sosialdepartementet når det gjelder nye krav til HMS-kortet, inneholder mulighet til å sjekke opplysninger i sann tid, ikke mulighet for midlertidige kort. Forslaget inneholder ikke krav til kvalifikasjoner, eller at kortet skal følge person uavhengig av hvem som er arbeidsgiver.

Etter BNLs vurdering er utvidet HMS-kort der kvalifikasjoner fremgår, og der kortet følger personen, en forutsetning for sentral godkjenning, og særlig for innføring av Modul 2. Selv om det tar tid før HMS-kortene blir utvidet på denne måten ser BNL det likevel som tvingende nødvendig at alle arbeidstakere på en bygge- eller anleggsplass er utstyrt med HMS-kort. Dette vil sikre god oversikt, gi mulighet for å spore tilbake opplysninger til arbeidsgiverforetaket, og gi mulighet for å sjekke etterlevelse av lønns- og arbeidsvilkår. Kravet må gjelde alle arbeidstakere på bygge- og anleggsplass, også ledere, kontorpersonell, arkitekter, ingeniører og andre som har tilknytning til tiltaket, slik som foreslått i "Enkelt å være seriøs".

BNL ber om at arbeidet med utvidet HMS-kort som inneholder kvalifikasjoner intensiveres. Videre ber vi om at det settes som krav til sentral godkjenning at det er samsvar mellom informasjonen i Aa-registeret og informasjonen på kortet.

Registrering av bygge- og anleggsarbeid med verdi over ½ G som et foretak utfører på eiendom

BNL konstaterer at det ikke er fremmet forslag som legger til rette for en registreringsordning som foreslått i "Enkelt å være seriøs". BNL har derfor på eget initiativ satt i gang et arbeid for å klarlegge muligheten for registrering av bygge- og anleggsarbeid på eiendom. Dette har bl.a. bakgrunn i at Huseiernes Landsforbund og Norsk Bygge- og Eiendomsforening (NBEF) var uenige i forslaget. Det er nå nedsatt et mindre utvalg, og arbeidet skal etter planen resultere i et omforent forslag som vil bli oversendt departementet senhøstes.

Tilsyn

Tilsyn er ikke særskilt nevnt i lovforslaget. Stortingets kommunal- og forvaltningskomité tok dette opp i et avsnitt i innstillingen, der det heter:

Komiteen viser til det pågående arbeidet med samordning av tilsyn, men vil påpeke at disse tilsynsenhetene foreløpig ikke omfatter plan- og bygningsmyndighetene. Komiteen vil understreke behovet for utvikling av samordnet førstelinjetilsyn, og at arbeidet med å vurdere et utvidet ID-kort på bygge- og anleggsplasser gis prioritet.

Med "det pågående arbeidet med samordning av tilsyn" sikter komiteen til at det i Bergen, Stavanger og Oslo er etablert felles kontorer der Skatteetaten, Arbeidstilsynet og NAV sitter sammen. Politiet skal også inngå i dette samarbeidet, mens plan- og bygningsmyndighetene foreløpig ikke er en aktiv del av samarbeidet. Samarbeidet tar først og fremst sikte på avdekking av arbeidslivskriminalitet, og felleskontorene har etablert et 1.linjetilsyn, som rapporterer til de ulike tilsynsorganene.

Tilsyn er heller ikke særskilt omtalt i det foreliggende forskriftsutkastet, bortsett fra at det er nevnt at DiBK kan føre tilsyn med opplysninger gitt i forbindelse med godkjenningen, og en endring i SAK § 15-1 om at kommunene i sin tilsynsstrategi kan legge vekt på om foretakene har sentral godkjenning, noe som betyr at kommunene bør prioritere tilsyn med foretak som ikke har sentral godkjenning.

For å sikre byggkvalitet og seriøsitet i næringen, er det stort behov for et samordnet tilsyn, som innebærer en større "scanning" av bygge- og anleggsnæringen ved at flere myndigheter går sammen om et forenklet tilsyn. (Vi bruker "Forenklet tilsyn" i denne forbindelse fordi begrepet "1. linjetilsyn" er allerede tatt i bruk av andre myndigheter i stor grad. Dette gjelder også de samlokaliserte tilsynsenhetene.)

Det er av stor betydning at bygningsmyndighetene kobles på dette arbeidet, først og fremst gjennom deltakelse fra DiBK, som bør få/bruke større ressurser på tilsynsvirksomhet, og som bør bistå kommunene i dette arbeidet. De kommunale bygningsmyndigheter bør også pålegges (f. eks. gjennom midlertidige forskrifter om tilsyn, som har vært brukt på andre temaer) å intensivere tilsyn gjennom økt forenklet tilsyn og økt samarbeid med andre tilsynsmyndigheter.

BNL har startet et eget prosjekt for å utvikle et forslag til hvordan samordnet forenklet tilsyn kan organiseres. I dette forenklete tilsynet vil forskjellige tilsynsorganer kunne gjennomføre store mengder forenklete tilsyn (scanning av markedet) på bygge- og anleggsplasser i en samordnet virksomhet.

BNL ønsker et nært samarbeid med aktuelle myndigheter i dette arbeidet.

Utvexling av informasjon

Etter departementets vurdering forutsetter både tilsyn og nye krav til sentral godkjenning, systemer for utveksling av informasjon. Det må vurderes hvilke opplysninger som krever hjemmel i lov og forskrift for å kunne innhentes. Dette gjelder også utlevering og oppdatering. En generell hjemmel i plan- og bygningsloven er neppe tilstrekkelig, og det må derfor kartlegges hvordan hjemmelsgrunnlaget er i de enkelte sektorregelverk. Det må videre vurderes hvilken virkning regelbrudd innenfor de forskjellige sektorer skal håndteres, der utgangspunktet må være at det er de enkelte myndigheter som må ta stilling til oppfølging, ikke den sentrale godkjenningen.

Departementet mener videre at det vil være uheldig om den sentrale godkjenningsordningen skal føre tilsyn med forhold som hører under andre myndigheter, selv om disse forholdene skal være en integrert del av godkjenningen. Sentral godkjenning må også følge opp meldinger fra kommuner og andre myndigheter som peker på foretak som opererer i strid med regelverket.

BNL støtter dette.

Departementet mener informasjonsinnhenting må utvikles over tid. Her kan det være grunn til raskere fremdrift. BNLS inntrykk er at informasjonsinnhenting innenfor de enkelte sektorer i stor grad er automatisert, mens utvekslingen mellom de enkelte sektorer ikke er fullt utviklet.

BNL ønsker at dette arbeidet intensiveres.

Del III Virkninger av overtredelser

Virkninger av brudd på regelverket

I forskriftsutkastet står det lite om hvordan overtredelser eller feil i opplysningene om godkjenning skal håndteres. I selve forskriftsforslaget står det bare i ny § 13-1 at "*Manglende oppfyllelse fører til bortfall av sentral godkjenning*". Under omtalen av konsekvenser for kommunene (side 19) står det: "*Tilleggskriteriene er kun knyttet til sentral godkjenning og får derfor ingen direkte konsekvenser for foretak i byggesaker. Videre innebærer bortfall av lokal godkjenning at kommunen uansett ikke skal vurdere ansvarlige foretak i saksbehandlingen. Nye tilleggskriterier antas derfor å få beskjedne konsekvenser for kommunal saksbehandling.*" Det kommunale byggetilsynet må holde seg til plan- og bygningsloven, og vil ikke vurdere de andre kravene. Selv om bortfallet av sentral godkjenning ser ut til å kunne skje raskt, ser konsekvensene ut til å være svært små for foretakenes virksomhet i kommunene.

Når det gjelder sentral godkjenning, heter det i Prop. 131 L, som ligger til grunn for forskriftsforslaget, på side 23, spalte 2: "*I forskriftene bør det også avklares hvilken konsekvens det skal ha om et negativt forhold hos en annen myndighet er påklaget og fortsatt er under behandling.*"

Videre heter det: "*Som nevnt ovenfor, er det ikke meningen at den sentrale godkjenningsordningen skal prøve forhold som hører under andre myndigheters ansvarsområde. Konsekvensen av at det ved tilsyn med et sentralt godkjent foretak oppdages et mulig brudd på andre regelverk enn plan- og bygningsloven, må som hovedregel være at forholdet rapporteres til vedkommende myndighet. Kun i åpenbare tilfeller kan det tenkes at sentral godkjenning trekkes tilbake før vedkommende myndighet har vurdert om det foreligger et brudd på deres regelverk, og hvor alvorlig bruddet er.*"

Her synes det som om det er uoverensstemmelse mellom lovproposisjonen og forskriftsteksten. Lovteksten inneholder ikke noe om dette. Videre heter det i forskriftsteksten i ny § 13-7 Register over foretak med sentral godkjenning: "*Offentliggjøring av advarsler og tilbaketrekking av sentral godkjenning for ansvarsrett skal ikke skje før eventuelle klager er avgjort, eller klagefristen har gått ut.*" (I parentes bemerket: I teksten brukes "sentral godkjenning for ansvarsrett", mens begrepet "for ansvarsrett" jo skal sløyfes, og er sløyfet i overskriften til bestemmelsen.)

Dermed er man tilbake til forskriftens § 13-9, som sier at "*Vedtak om sentral godkjenning, herunder vedtak om tilbaketrekking, kan påklages av parter og andre med rettslig klageinteresse.*" Oppsummert betyr dette at det kan gå lang tid før brudd på regelverket får virkning for godkjenningen.

BNL ber om at KMD klargjør nærmere virkningen av brudd på regelverket.

Del IV Godkjenningsområder

Forslag til endrede godkjenningsområder

BNL legger ned et stort arbeid for å sikre kvalitet og kvalifikasjoner i bygge- og anleggsnæringen. BNL er del av partssamarbeidet når det gjelder fagutdanning og fagskoleutdanning og vi arbeider aktivt når det gjelder aktuelle bachelor- og masterutdanninger. Videre har BNL og BNLS medlemsbedrifter samarbeid med flere høgskoler og universiteter, b. a. Næringslivsringen i Trondheim.

Det erfares at dagens godkjenningsområder ikke i tilstrekkelig grad samsvarer med utdanningen til de enkelte arbeidstakere, som til sammen danner grunnlaget for ansvarsrett og sentral godkjenning for foretakene, den samlede kompetansen.

Som prinsipp må et godkjenningsområde følges av en spesifikk utdanning, eller omvendt; at en spesifikk utdanning gir rett til en spesifikk godkjenning. I 2015 og 2016 vil strukturen i fagutdanningen bli gjennomgått av partene i arbeidslivet og myndighetene. Målet med arbeidet er en fagutdanning som er relevant og etterspurt og tilpasset den enkelte og arbeidslivets behov.

Arbeidet bygger på Stortingets behandling av Melding til Stortinget nr. 20 (2012-2013) *På rett vei*. Det foregår samtidig et større arbeid med å reformere fagskolen med grunnlag i NOU 2014: 14 *Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg og for fagskolen*. Regjeringen meldt at det vil komme en melding til Stortinget i løpet av våren 2016 om fagskolens fremtid. Videre er Nærings- og fiskeridepartementet i ferd med å sette i gang en evaluering av Mesterutdanningen.

Dette vil samlet sett være et godt grunnlag for samarbeid med alle relevante parter og myndighetene i å avstemme godkjenningsområdene med utdanningene. BNL ber derfor om at KMD/DiBK inviterer BNL og de aktuelle bransjene i BNL-fellesskapet til et slikt arbeid så raskt som mulig. Her vil det også være naturlig at Arkitektbedriftene og RIF er med.

Arbeidet bør også koordineres med utviklingen av egen godkjenningsmodul (Modul 3) for foretak som fremmer private planforslag, slik det nå er foreslått av KMDs i høringsforslag om endringer i planreglene i plan- og bygningsloven.

Overordnet ansvar

Departementet forslår å fjerne ordningen med overordnet ansvar fordi lokal godkjenning forsvinner 1. januar 2016. BNL kan ikke se at overordnet ansvar for tiltak blir mindre viktig selv om lokal godkjenning forsvinner. I stedet for at kommunen skal godkjenne foretakene skal ansvarsretten nå bare erklæres, men kravene for å påta seg ansvar, og innholdet i ansvaret, er uendret. Det eneste som (tilsynelatende) er endret, er at foretakene kan "meldes på" etter hvert som de kommer inn i tiltaket, men dette er ikke noen egentlig endring, det har hele tiden vært mulig å engasjere foretak

underveis, og å skifte ut foretak. Det eneste som trengtes, var en ny ansvarsrettsøknad, som nå altså erstattes med en erklæring. At situasjonen ikke er vesentlig endret på dette punkt, fremgår også av at det har vært diskusjon (i forbindelse med innføring av rettsvirkning av kommunens overskridelse av 3-ukers-fristen for å utstede igangsettingstillatelse) om man skulle oppheve hele kravet om IG. Her ble det bestemt å beholde IG, først og fremst fordi IG er et viktig skille i overgangen mellom søknads-/prosjekteringsfasen og utførelsen, der de viktigste ansvarsretter vil være avklart.

Det er fortsatt behov for den fleksibiliteten i gjennomføringen av tiltakene som i sin tid var del av begrunnelsen for å innføre overordnet ansvar. Overordnet ansvar gjelder for selve gjennomføringen av tiltaket, mens den enkelte fagutøver (foretak) må ha ansvar for de arbeider de utfører som prosjekterende, kontrollerende eller utførende.

BNL ber derfor om at overordnet ansvar beholdes. BNL vil her peke på et annet alternativ enn pkt. 5.2.2 i departementets forslag, om å dele området inn i to; overordnet ansvar for bygning med tekniske installasjoner og overordnet ansvar for anlegg med tekniske installasjoner.

BNL ber om at departementet vurdere en tre-delning av området; et for bygningstekniske arbeider, et for anleggstekniske arbeider og et for tekniske installasjoner.

Våtrom

Departementet forslår å oppheve godkjenning for våtrom. Det har vært forskjellig syn på saken gjennom årene. Som departementet skriver i høringen omfattes våtrom av den generelle prosjekteringen av bygget, og det er de enkelte fag som gjennomfører arbeidene som må ha kvalifikasjoner og godkjenning, selv om det i dag ofte er ett foretak som står for alle arbeidene.

Det er en del skader på våtrom; fuktskader og ved rehabilitering av våtrom. Det er derfor behov for gjennomgang av fagutdanningen på området. Partene og myndighetene er som nevnt ovenfor i gang med dette arbeidet.

Enkelte godkjenningsområder er tverrfaglige, det vil si at området ikke dekkes av *en* utdanning. Våtrom er et slikt område. Det er derfor behov for å se flere tverrfaglige områder i sammenheng, for at de skal kunne behandles etter de samme prinsipper.

BNL ber om at det ikke gjennomføres endringer i godkjenningsområdet før myndighetene og partene sammen har gjennomgått området.

Sanitær-, varme- og slukkeinstallasjoner

Departementet foreslår at godkjenningsområdene prosjektering og utførelse av sanitær-, varme- og slukkeinstallasjoner deles i tre godkjenningsområder basert på kompetansesammensetningen i næringen.

Godkjenningsområdet er ikke godt egnet til å synliggjøre den faktiske kompetansen i foretaket og dagens godkjenningsområde faller til dels utenfor og til dels innenfor dagens fagutdanning.

En sanitærinstallasjon omfatter vann- og avløpsinstallasjoner i bygg med manuelle slukkeinstallasjoner (brannskap). Installasjonene prosjekteres normalt av rørleggerforetak og

VVS-konsulenter og arbeidene utføres av rørleggerforetak med fagutdannede rørleggere.

Energiinstallasjon (varme-, kulde- og varmepumpeinstallasjoner) prosjekteres ofte av andre foretak enn rørleggerforetak og VVS-konsulenter. Arbeidene utføres både av rørleggerforetak og andre foretak, men området har ikke egen fagutdanning.

Automatisk slukkeinstallasjon prosjekteres av sprinklerforetak, i tillegg til rørleggerforetak og VVS-konsulenter. Slukkeinstallasjoner utføres av sprinklerforetak i tillegg til rørleggerforetak. Sprinkler ligger inn under rørleggerfaget uansett om det er rørleggerforetak eller sprinklerforetak som utfører arbeidet.

BNL ber om at det ikke gjennomføres endringer i godkjenningssområdet før myndighetene og partene sammen har gjennomgått området.

Vannforsyning-, avløps- og fjernvarmeanlegg

Departementet foreslår at godkjenningssområdet prosjektering av vannforsynings-, avløps- og fjernvarmeanlegg oppdeles i to godkjenningssområder. Videre foreslår departementet å innføre to nye tilsvarende godkjenningssområder innenfor funksjonen utførelse.

Oppdelingen foreslås for å tilpasse godkjenningssområdene til oppgavedelingen i næringen. Dagens godkjenningssområder favner så bredt at en rekke foretak faller utenfor den sentrale godkjenningsordningen fordi de ikke kan vise til kompetanse innen hele spekteret av oppgaver som prekvalifiseringen omfatter. De fleste foretak som arbeider med vannforsynings- og avløpsanlegg har normalt ikke tilsvarende erfaring fra fjernvarmeanlegg.

I gjennomgangen av tilbudsstrukturen arbeides det med å endre blant annet noen av anleggsgagene slik at de også skal omfatte VA arbeider (anleggsrørlegger). Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk skal oversende sine råd til Utdanningsdirektoratet i slutten av oktober og i april 2016.

BNL ber om at det ikke gjennomføres endringer i godkjenningssområdet før myndighetene og partene sammen har gjennomgått området.

Brannalarm, nødlis og ledesystem

Departementet foreslår at godkjenningssområdene prosjektering og utførelse av brannalarm, nødlis og ledesystem, deles i to godkjenningssområder basert på oppgavedelingen i næringen.

Godkjenningssområdene er ikke godt egnet til å synliggjøre den faktiske kompetansen i foretaket. Dagens godkjenningssområder favner også så bredt at en rekke foretak faller utenfor den sentrale godkjenningsordningen fordi de ikke kan vise til kompetanse innen hele spekteret av oppgaver som prekvalifiseringen omfatter.

Arbeidene utføres normalt av elektriker gruppe L. Deres arbeider, og faget, reguleres av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Det faget er har også en gjennomgang i forbindelse med gjennomgang av tilbudsstrukturen.

BNL ber om at det ikke gjennomføres endringer i godkjenningssområdet før myndighetene og partene sammen har gjennomgått området.

Grunnarbeid og landskapsutforming

Departementet foreslår at godkjenningssområdet utførelse av grunnarbeid og landskapsutforming deles i to godkjenningssområder.

Oppdelingen av godkjenningssområdet foreslås for å tilpasse godkjenningssområdene til oppgavedelingen i bransjen. Den sentral godkjenningen kan i dag oppfattes som misvisende i forhold til kompetansen i foretaket. Dagens godkjenningssområder favner også så bredt at en rekke foretak faller utenfor den sentrale godkjenningsordningen fordi de ikke kan vise til kompetanse innen hele spekteret av oppgaver som prekvalifiseringen omfatter. De fleste foretak som arbeider med utgraving av byggegrøp, kan ikke vise til relevant erfaring fra landskapsutforming og universell utforming av uteareal.

Grunnarbeider og landskapsutforming dekkes av både anleggsmaskinkjørefaget, vei- og anleggsgartnerfaget og anleggsgartnerfaget. Alle de tre fag vil bli gjennomgått forbindelse med gjennomgangen av tilbudsstrukturen. BNL har også søkt Utdanningsdirektoratet om å flytte anleggsgartnerfaget fra utdanningsprogrammet Naturbruk til utdanningsprogrammet bygg- og anleggsteknikk.

BNL ber om at det ikke gjennomføres endringer i godkjenningssområdet før myndighetene og partene sammen har gjennomgått området.

I tillegg til BNLs hørings svar vil noen av BNLs bransjeforeninger sende eget svar i tillegg.

Vennlig hilsen

Byggenæringens Landsforening

Jon Sandnes

Administrerende direktør